

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

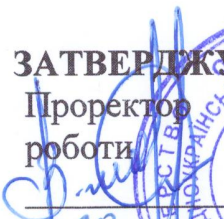
ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного
факультету

Оксана ГОМОТЮК
« 29 » 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 29 » 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІНОТ

Святослав Питель
« 29 » 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма – «Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта»

кафедра освітології і педагогіки

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен
Денна	2	1	24	24	3	8	61	120	1
Заочна	2	2	8	4	—	—	108	120	2

Тернопіль – 2025

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 012 Дошкільна освіта, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26 червня 2024р.)

Робочу програму склала к.пед.н., доцент, доцент кафедри освітології і педагогіки Оксана ПИСАРЧУК.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.).

В. о. завідувача кафедри,
д.пед.н., проф.

Володимир ЧАЙКА

Гарант освітньої програми,
к.пед.н., доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки

Ольга ГЛАВАЦЬКА

Структура робочої програми навчальної дисципліни «Дошкільна педагогіка»

1. Опис програми

Дисципліна – «Дошкільна педагогіка»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань: 01«Освіта/педагогіка»	Статус дисципліни: нормативна, циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта Освітньо-професійна програма: «Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта»	Рік підготовки: Денна – 2, Заочна – 2 Семестр: Денна – 3, Заочна – 3-4
Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)	Лекції: Денна – 24 год, Заочна – 8 год Практичні заняття: Денна – 24 год, Заочна – 4 год
Загальна кількість годин: денна – 120 год заочна – 120 год		Самостійна робота: Денна – 31 год, Заочна – 78 год Індивідуальна робота - 3 год Тренінг – 8 год
Тижневих годин: з них аудиторних – 4 год		Вид підсумкового контролю: екзамен

2. Мета і завдання вивчення дисципліни

2.1 Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка» є формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про закономірності розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку, опанування сучасних теоретичних підходів та методик організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, а також розвиток професійно-педагогічних компетентностей, необхідних для реалізації гуманістичних принципів виховання, творчого самовираження педагога і забезпечення всебічного гармонійного розвитку дитини як особистості.

2.2 Завдання вивчення дисципліни

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- сформувати у здобувачів знання про сутність, закономірності, принципи, зміст і структуру дошкільної освіти;
- ознайомити з теоретичними засадами виховання, навчання та розвитку дітей дошкільного віку;
- розкрити специфіку педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти та роль вихователя в ньому;
- навчити застосовувати сучасні методи, форми й засоби організації освітнього процесу;
- розвинути педагогічне мислення, рефлексію, комунікативні та творчі вміння майбутнього вихователя;
- сформувати гуманістичні цінності, любов до дитини, відповідальність і готовність до професійної діяльності у сфері дошкільної освіти.

2.3 Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін (Вступ до спеціальності, Загальна педагогіка, Загальна психологія, Дитяча та педагогічна психологія, Історія дошкільної педагогіки), цілеспрямованої роботи над вивченням фахової літератури, використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, обробки, аналізу та використання інформації з різних джерел, активності на лекціях і практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2.4. Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни

Процес вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка» спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК-9. Здійснення безпечної діяльності.
- СК-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
- СК-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).
- СК-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.
- СК-22. Здатність демонструвати розуміння інклюзивних цінностей, уміння розпізнавати та враховувати різноманітність осіб, здійснювати індивідуальний супровід в освітньому процесі.
- СК-24. Здатність до організації та здійснення супроводу осіб з особливими освітніми потребами.
- СК-25. Здатність до налагодження взаємодії та консультування батьків дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами.
- СК-27. Здатність представляти та відстоювати інтереси і права дітей з особливими освітніми потребами та їх сімей шляхом впливу на громадську думку та рішення в політичній, економічній, соціальній сфері державного управління.

Результати навчання

Результатами вивчення дисципліни «Дошкільна педагогіка» є:

- ПР-1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.
- ПР-3. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.
- ПР-7. Планувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.
- ПР-8. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.
- ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.
- ПР-16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.
- ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

- ПР-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.
- ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.
- ПР-23. Вміти застосовувати освітні, виховні, арт-терапевтичні, інформаційні методики та організовувати соціально-педагогічний супровід та інтеграцію осіб з особливими освітніми потребами та членами їх сімей.

3. Програма дисципліни «Дошкільна педагогіка»

Змістовий модуль 1. Загальні основи дошкільної педагогіки

Тема 1. Педагогіка дітей раннього та дошкільного віку як наука

Дошкільна педагогіка як галузь педагогічної науки. Об'єкт і предмет дошкільної педагогіки. Взаємозв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання. Права дитини дошкільного віку. Сучасна система дошкільної освіти. Державна політика у сфері дошкільної освіти. Концепція освіти дітей раннього та передшкільного віку. Типи закладів дошкільної освіти. Підготовка майбутніх вихователів у системі дошкільної освіти України. Реалізація ідеї солідарної відповідальності держави, громади, родини, фахівців педагогічної освіти й інших професій, причетних до догляду й виховання дітей раннього і дошкільного віку. Актуальні проблеми дошкільної педагогіки.

Тема 2. Дошкільне дитинство як соціально-педагогічне явище

Значення дошкільного дитинства у становленні людської особистості. Формування і розвиток особистості дитини. Біологічне і соціальне у розвитку особистості дитини дошкільного віку. Соціалізація. Вікова періодизація дошкільного дитинства (різні підходи). Врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей в педагогічному процесі..

Тема 3. Мета, завдання, зміст виховання дітей дошкільного віку

Гармонійний розвиток особистості як результат виховання дітей дошкільного віку. Загальна характеристика складових частин виховання, їх завдання, зміст, методи. Єдність і взаємозв'язок складових частин виховання. Формування базових якостей особистості дошкільника в процесі виховання. Типи неправильного виховання. Педагогічний такт.

Тема 4. Активність і діяльність дітей дошкільного віку

Активність особистості людини. Біологічно і соціально зумовлена активність. Структура активності. Види активності. Мовленнєва, ігрова, рухова, пізнавальна активність дітей раннього віку. Форми активності дитини (самостійність, ініціативність, цілеспрямованість). Стійкий та ситуативний тип активності дитини. Поведінка. Діяльність. Загальна структура діяльності дітей. Специфічно дитячі види діяльності. Продуктивні і непродуктивні види діяльності дошкільників. Онтогенетична концепція типів діяльності. Провідний тип діяльності у дошкільному дитинстві.

Тема 5. Ігри дітей дошкільного віку

Гра як провідний вид діяльності в дошкільному віці. Різні підходи до класифікації ігор. Сучасна класифікація ігор за ступенем активності та свободи дитини в організації ігрової діяльності. Творчі (самодіяльні вільні) ігри, їх особливості, види. Сюжетно-відображувальні, сюжетно-рольові ігри, їх своєрідність та значення у вихованні дітей. Стадії розвитку сюжетно-рольової гри дітей дошкільного віку. Особливості організації та керівництва сюжетно-рольовими іграми дітей в різних вікових групах. Будівельно-конструкційні ігри, їх особливості. Театралізовані ігри, їх особливості та освітньо-виховне значення. Педагогічне керівництво театралізованими іграми. Роль вихователя у розвитку ігрової діяльності дітей. Дидактичні ігри та вправи, їх своєрідність та освітньо-виховне значення. Функції дидактичних ігор. Класифікація дидактичних ігор. Особливості організації та керівництва дидактичними іграми в різних вікових групах. Комп'ютерна гра як різновид дидактичної гри. Поняття про комп'ютерно-ігровий комплекс. Комп'ютерні ігри-заняття. Педагогічні, гігієнічні вимоги до обладнання комп'ютерно-ігрового середовища.

Тема 6. Освітньо-розвивальне середовище ЗДО. Іграшка

Освітньо-розвивальне середовище як педагогічна категорія та наукове знання. Предметно-ігрове середовище ЗДО: сутнісна видозміна традиційного освітньо-розвивального середовища для ланки дошкільної освіти. Освітнє середовище ЗДО – штучно створене, спеціальним чином спроектоване та організоване освітнє середовище як вторинна системна структура, а навколишнє – первинна; взаємозалежність та взаємопов'язаність систем. Відповідність середовища структурі когнітивної (пізнавальної) сфери дитини. Осередок дитячої діяльності – місце зосередження, виникнення й розгортання специфічних видів дитячої діяльності. Спільна партнерська діяльність дитини й дорослого в освітньому середовищі.

Принципи функціонування предметно-ігрового середовища ЗДО (інтегративності, адаптивності, комунікативності, стабільності-динамічності, змістової насиченості, комплексності і гнучкого зонування, емоційності, поєднання звичних і неординарних елементів в естетично-предметній організації освітньо-розвивального середовища, відкритості-закритості, урахування статевих та індивідуальних відмінностей дітей, взаємозв'язку і наступності, розвивального навчання).

Структура освітнього середовища дітей дошкільного віку в авторських системах минулого Ф. Фребеля, Г. Песталоцці, М. Монтессорі, С. Русової, Л. Малагуцці, О. Декролі. Сучасні підходи до розуміння структури предметно-ігрового середовища ЗДО (К. Крутій, О. Писарчук, І. Смолук та ін.). Концепція «Середовище, що належить дітям».

Змістовий модуль 2.

Організація навчально-пізнавальної діяльності в закладі дошкільної освіти

Тема 7. Дитячий ігровий майданчик та ігрове обладнання

Основне обладнання дитячих ігрових майданчиків у ЗДО. Види обладнання для дитячих ігрових майданчиків. Відстань між обладнанням. Віковідповідність обладнання. Види небезпек, пов'язаних з діяльністю дітей на дитячих ігрових майданчиках. Види ризикованих ігор дітей. Методичний супровід та співпраця з батьками щодо організації діяльності дітей на дитячих майданчиках.

Тема 8. Зміст дошкільної освіти та принципи організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти

Сутність дошкільної дидактики. Ключові поняття дошкільної дидактики. Дошкільна освіта – невід'ємний складник, перший рівень у системі неперервної освіти в Україні. Сутність, цінності, зміст, ключові компетентності дошкільної освіти. Упровадження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 року. Варіативність програмового забезпечення дошкільної освіти. Принципи організації освітнього процесу у сфері дошкільної освіти (науковості, активності, систематичності, природовідповідності). Оволодіння дошкільником особистим досвідом як першооснова формування компетентностей.

Тема 9. Процес навчання дітей дошкільного віку і його структура

Освітній процес у закладі дошкільної освіти. Функції освітнього процесу: їх конкретизація в програмовому змісті. Процес навчання. Структура процесу навчання дітей дошкільного віку. Діяльність вихователя. Навчальна діяльність дітей-дошкільників. Загальні механізми навчальної діяльності дітей. Структура навчальної діяльності дошкільників. Керівництво формуванням навчально-пізнавальної діяльності дошкільників. Психолого-педагогічні особливості навчальної діяльності дітей дошкільного віку. Логіка процесу засвоєння змісту навчального матеріалу. Рівні та показники сформованості елементів навчальної діяльності дошкільників. Врахування освітньої підготовленості та вмотивованості дітей до навчання в ЗДО і початковій школі.

Тема 10. Форми організації освітнього процесу та навчально-пізнавальної діяльності в закладі дошкільної освіти

Поняття про форми організації освітнього процесу. Варіативність форм освітньої діяльності. Сучасні форми організації освітньої діяльності в ЗДО (ранкове коло, заняття, освітні ситуації та подорожі, тематичні проекти, екскурсії, прогулянки, дослідницько-пошукова діяльність, гра, гурткова робота, продуктивна праця, самостійна діяльність дітей), їх характеристика. Заняття –

основна форма цілеспрямованого навчання дітей дошкільного віку. Види занять. Структура заняття. Різні підходи до організації занять дітей. Підготовка вихователя до заняття.

Тема 11. Методи, прийоми та засоби навчання дітей дошкільного віку

Поняття про метод навчання. Структура методу навчання. Зовнішня і внутрішня сторони методу навчання. Класифікації методів навчання дітей-дошкільників: за дидактичною метою; за джерелом знань; за характером пізнавальної діяльності; за логікою пізнання тощо. Проблема універсалізації методів навчання. Вибір методів навчання. Конкретні методи навчання дітей дошкільного віку. Бесіда, її види. Розповідь. Спостереження. Гра як метод навчання. Вправа. Інформаційно-рецептивний (словесно-ілюстративний) метод. Репродуктивний метод. Проблемно-ігровий метод. Частково-пошуковий (евристичний метод). Дослідницький метод. Моделювання як наочно-практичний метод навчання в закладі дошкільної освіти. Робота з дидактичним роздавальним матеріалом як метод навчання. Прийом навчання. Прийом в структурі методу навчання. Прийоми розумової діяльності. Прийоми навчальної роботи. Прийом багаторазового повторення. Прийоми констатувальних, навідних (уточнювальних), узагальнювальних та запитань-підказок. Вказівка як прийом. Візуальний та мовленнєвий зразок. Показ картинки, іграшки, дії, руху. Прийоми створення ігрової ситуації. Прийом загадкової інтонації голосу. Сюрприз як навчальний прийом. Прийом використання жартів. Прийоми наслідування та відтворення дії. Засоби навчання дітей-дошкільників. Дидактичні іграшки. Наочність. Роздавальний дидактичний матеріал. Схеми. Моделі. Прилади. Колекції. Посібники. Мультимедійні презентації.

Тема 12. Планування освітнього процесу в закладі дошкільної освіти

Поняття про прогнозування та планування освітнього процесу. Режим дня у ЗДО. Навчальне навантаження. Гранично допустиме навчальне навантаження на дитину в ЗДО. Організована і самостійна діяльність дітей ЗДО. Організована навчально-пізнавальна, ігрова, трудова, рухова, художня діяльність в ЗДО. Самостійна вільна діяльність дітей у ЗДО. Розклад занять на тиждень. Види планування. Форми планування. Основні принципи планування освітнього процесу вихователем. Різні підходи до планування освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Планування за інтегрованим, блоково-тематичним підходами, сферами життєдіяльності та видами діяльності дитини. Річний перспективний план. Розгорнутий календарний план. Планування освітньої роботи в різновіковій групі. Планування роботи на літо.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Методика розвитку та виховання дітей раннього віку»

Тематика залікового кредиту	Кількість годин								
	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота		ІРС	Тренінг	Контр. заходи
	Денна	Заочна	Денна	Заочна	Денна	Заочна			
Змістовий модуль 1. Загальні основи дошкільної педагогіки									
Тема 1. Педагогіка дітей раннього та дошкільного віку як наука	2	2	2	2	3	6		8	Опитування, тестування
Тема 2. Дошкільне дитинство як соціально-педагогічне явище	2		2		3	7			Опитування, участь в дискусії
Тема 3. Мета, завдання, зміст виховання дітей дошкільного віку	2		2		3	6			Опитування, тестування
Тема 4. Активність і діяльність дітей дошкільного віку.	2		2		2	7			Участь в дискусії
Тема 5. Ігри дітей дошкільного віку	2		2		3	6			Виконання практичних завдань

Тема 6. Освітньо-розвивальне середовище ЗДО. Іграшка						7			Презентація мудборду осередка діяльності
Змістовий модуль 2.									
Організація навчально-пізнавальної діяльності в закладі дошкільної освіти									
Тема 7. Дитячий ігровий майданчик та ігрове обладнання	2	2	2	2	2	6	3		Опитування
Тема 8. Зміст дошкільної освіти та принципи організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти	2		2		3	7			Тестування
Тема 9. Процес навчання дітей дошкільного віку і його структура	2	2	2		3	6			Опитування,
Тема 10. Форми організації освітнього процесу та навчально-пізнавальної діяльності в закладі дошкільної освіти	2		2		3	7			Тестування, участь в дискусії
Тема 11. Методи, прийоми та засоби навчання дітей дошкільного віку	2		2		3	6			Опитування, виконання практичних завдань
Тема 12. Планування освітнього процесу в закладі дошкільної освіти	2		2		3	7			Виконання практичних завдань
Всього	24	8	24	4	31	78	3	8	

5. Тематика практичних занять

Метою практичних занять з дисципліни «Дошкільна педагогіка» є формування в здобувачів освіти професійно-практичних умінь і навичок організації освітнього процесу з дітьми дошкільного віку, поглиблення теоретичних знань через їх застосування в умовах, наближених до реальної педагогічної діяльності, розвиток аналітичного, креативного та рефлексивного мислення, а також виховання здатності приймати педагогічно обґрунтовані рішення відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Змістовий модуль 1. Загальні основи дошкільної педагогіки

Практичне заняття 1. Педагогіка дітей раннього та дошкільного віку як наука

Мета: формувати у студентів розуміння сутності дошкільної педагогіки як науки, її об'єкта та предмета, взаємозв'язку з іншими науками, особливостей розвитку особистості дитини раннього та дошкільного віку, сучасної системи дошкільної освіти та ролі різних суб'єктів виховання.

Питання для обговорення:

1. Дошкільна педагогіка як галузь педагогічної науки.
2. Об'єкт і предмет дошкільної педагогіки.
3. Взаємозв'язок дошкільної педагогіки з іншими науками.
4. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання.
5. Права дитини дошкільного віку.
6. Сучасна система дошкільної освіти.
7. Державна політика у сфері дошкільної освіти.
8. Концепція освіти дітей раннього та передшкільного віку.
9. Типи закладів дошкільної освіти.
10. Підготовка майбутніх вихователів у системі дошкільної освіти України.
11. Реалізація ідеї солідарної відповідальності держави, громади, родини, фахівців педагогічної

освіти й інших професій, причетних до догляду й виховання дітей раннього і дошкільного віку.

12. Актуальні проблеми дошкільної педагогіки.

Практичні завдання:

Завдання 1. Складіть таблицю «Суб'єкти та об'єкти виховання в дошкільній освіті». У першому стовпчику вкажіть суб'єктів виховання (держава, громада, родина, вихователь, інші фахівці), у другому – їхні конкретні функції та обов'язки, у третьому – очікуваний вплив на розвиток дитини.

Завдання 2. Об'єднайтеся у малі групи та розробіть міні-сценарій (3–5 хвилин) інтерв'ю «Дитина та система дошкільної освіти», де дитина «розповідає» про свої права, навчальні активності та взаємодію з вихователями й однолітками.

Практичне заняття 2. Дошкільне дитинство як соціально-педагогічне явище

Мета: обґрунтувати соціально-педагогічне значення дошкільного дитинства, показати взаємозв'язок біологічного та соціального в розвитку дитини, сформулювати розуміння процесу соціалізації, вікової періодизації дошкільного дитинства та необхідності врахування вікових і індивідуальних особливостей дітей у педагогічній діяльності.

Питання для обговорення:

1. Значення дошкільного дитинства у становленні людської особистості.
2. Формування і розвиток особистості дитини.
3. Біологічне і соціальне у розвитку особистості дитини дошкільного віку.
4. Соціалізація.
5. Вікова періодизація дошкільного дитинства (різні підходи).
6. Врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей в педагогічному процесі.

Практичні завдання:

Завдання 1. Створіть на аркуші або в презентації «Дерево розвитку особистості дитини». У корінні позначте біологічні чинники, у стовбурі — соціальні, а у гілках — конкретні прояви у поведінці, навчанні та спілкуванні дітей.

Завдання 3. Занотуйте короткий опис поведінки трьох дітей різного віку (ранній, молодший та старший дошкільний). Проаналізуйте кейс і визначте, які вікові та індивідуальні особливості проявляються; які педагогічні підходи можна застосувати для розвитку особистості кожної дитини.

Завдання 3. Складіть таблицю з двох стовпців: «Біологічні аспекти розвитку дитини» і «Соціальні аспекти розвитку дитини». Під кожною колонкою наведіть конкретні приклади проявів цих аспектів у поведінці та навчанні дітей дошкільного віку.

Практичне заняття 3. Мета, завдання, зміст виховання дітей дошкільного віку

Мета: формувати у студентів розуміння мети, завдань та змісту виховання дітей дошкільного віку, дослідити складові частини виховання та їх взаємозв'язок, розглянути формування базових якостей особистості дитини та роль педагогічного такту у виховному процесі.

Питання для обговорення:

1. Гармонійний розвиток особистості як результат виховання дітей дошкільного віку.
2. Загальна характеристика складових частин виховання, їх завдання, зміст, методи.
3. Єдність і взаємозв'язок складових частин виховання.
4. Формування базових якостей особистості дошкільника в процесі виховання.
5. Типи неправильного виховання.
6. Педагогічний такт.

Практичні завдання:

Завдання 1. Складіть таблицю «Складові частини виховання». У першому стовпчику зазначте складові (наприклад, моральне, фізичне, інтелектуальне виховання), у другому — їх завдання та методи, у третьому — приклади формування базових якостей дитини через ці складові.

Завдання 2. Розіграйте невелику сценку. Вихователь зустрічає дитину, яка поводить себе неправильно. Група пропонує різні підходи вихователя, демонструючи педагогічний такт, і обговорює, які методи виховання допомагають формувати позитивні якості особистості, а які можуть призвести до неправильного виховання.

Практичне заняття 4. Активність і діяльність дітей дошкільного віку

Мета: обґрунтувати сутність активності та діяльності дітей дошкільного віку, показати їхню

біологічну та соціальну зумовленість, ознайомити студентів зі структурою та видами активності й діяльності, сформувані розуміння ролі провідних видів діяльності у розвитку дошкільника..

Питання для обговорення:

1. Активність особистості людини.
2. Біологічно і соціально зумовлена активність.
3. Структура активності.
4. Види активності. Мовленнєва, ігрова, рухова, пізнавальна активність дітей раннього віку.
5. Форми активності дитини (самостійність, ініціативність, цілеспрямованість).
6. Стійкий та ситуативний тип активності дитини.
7. Поведінка.
8. Діяльність.
9. Загальна структура діяльності дітей.
10. Специфічно дитячі види діяльності. Продуктивні і непродуктивні види діяльності дошкільників.
11. Онтогенетична концепція типів діяльності. Провідний тип діяльності у дошкільному дитинстві.

Практичні завдання:

Завдання 1. Розподіліть запропоновані приклади дитячої активності (будівництво з кубиків, переказ казки, рухливі ігри, спостереження за природою, малювання тощо) за видами: мовленнєва, ігрова, рухова, пізнавальна. Обґрунтуйте свій вибір.

Завдання 2. Створіть короткий опис педагогічної ситуації або гри, яка стимулює провідний тип діяльності дошкільника. Укажіть: вік дитини; вид активності, що розвивається; які форми активності підтримуються (самостійність, ініціативність, цілеспрямованість); очікуваний результат для розвитку дитини.

Практичне заняття 5. Ігри дітей дошкільного віку

Мета: поглибити знання студентів про гру як провідний вид діяльності дітей дошкільного віку; ознайомити з класифікаціями ігор, їх освітньо-виховним значенням; сформувані вміння аналізувати, організовувати та педагогічно спрямовувати різні види дитячих ігор з урахуванням вікових особливостей.

Питання для обговорення:

1. Різні підходи до класифікації ігор.
2. Сучасна класифікація ігор за ступенем активності та свободи дитини в організації ігрової діяльності.
3. Творчі (самодіяльні вільні) ігри, їх особливості, види. Сюжетно-відображувальні, сюжетно-рольові ігри, їх своєрідність та значення у вихованні дітей.
4. Стадії розвитку сюжетно-рольової гри дітей дошкільного віку.
5. Будівельно-конструкційні ігри, їх особливості.
6. Театралізовані ігри, їх особливості та освітньо-виховне значення.
7. Роль вихователя у розвитку ігрової діяльності дітей.
8. Дидактичні ігри та вправи, їх своєрідність та освітньо-виховне значення.
9. Комп'ютерна гра як різновид дидактичної гри.
10. Поняття про комп'ютерно-ігровий комплекс.
11. Комп'ютерні ігри-заняття.
12. Педагогічні, гігієнічні вимоги до обладнання комп'ютерно-ігрового середовища.

Практичні завдання:

Завдання 1. Заповніть таблицю «Види ігор дошкільників»: у першій колонці — назва виду гри (сюжетно-рольова, будівельно-конструкційна, театралізована, дидактична, комп'ютерна тощо); у другій — коротка характеристика (особливості, зміст, педагогічне значення); у третій — приклад конкретної гри, яку можна використати в освітньому процесі.

Завдання 2. Розробіть і коротко опишіть авторську дидактичну гру для старших дошкільників (на розвиток мовлення, логічного мислення, уваги тощо). Вкажіть мету гри; матеріали; хід проведення; освітньо-виховне значення.

Практичне заняття 6. Освітньо-розвивальне середовище ЗДО. Іграшка

Мета: розкрити сутність освітньо-розвивального середовища закладу дошкільної освіти як педагогічної категорії, з'ясувати принципи його функціонування, ознайомити з історичними та

сучасними підходами до його організації, показати роль предметно-ігрового середовища й іграшки у розвитку особистості дитини дошкільного віку.

Питання для обговорення:

1. Освітньо-розвивальне середовище як педагогічна категорія та наукове знання.
2. Предметно-ігрове середовище ЗДО: сутнісна видозміна традиційного освітньо-розвивального середовища для ланки дошкільної освіти.
3. Осередок дитячої діяльності – місце зосередження, виникнення й розгортання специфічних видів діяльності.
4. Спільна партнерська діяльність дитини й дорослого в освітньому середовищі.
5. Принципи функціонування предметно-ігрового середовища ЗДО (інтегративності, адаптивності, комунікативності, стабільності-динамічності тощо).
6. Структура освітнього середовища дітей дошкільного віку в авторських системах минулого (Ф. Фребель, Г. Песталоцці, М. Монтессорі, С. Русова, Л. Малагуцці, О. Декролі).
7. Сучасні підходи до розуміння структури предметно-ігрового середовища ЗДО (К. Крутий, О. Писарчук, І. Смолюк та ін.).
8. Концепція «Середовище, що належить дітям».

Практичні завдання:

Завдання 1. Створіть ментальну карту «Підходи до організації освітньо-розвивального середовища у ЗДО», у якій порівняйте ідеї Ф. Фребеля, М. Монтессорі, С. Русової, Л. Малагуцці та сучасних українських педагогів (К. Крутий, О. Писарчук). Укажіть ключові принципи, роль дитини, роль педагога та особливості предметного середовища.

Завдання 2. Розробіть міні-модель (план-схему або опис) предметно-ігрового середовища для певної вікової групи (молодшої, середньої або старшої). Передбачте назви осередків діяльності, їх призначення, приклади ігрових матеріалів та іграшок, як забезпечуються принципи адаптивності, інтегративності та емоційності середовища.

Змістовий модуль 2. Організація навчально-пізнавальної діяльності в закладі дошкільної освіти

Практичне заняття 7. Дитячий ігровий майданчик та ігрове обладнання

Мета: формувати у студентів знання про вимоги до організації дитячих ігрових майданчиків у ЗДО, ознайомити з видами та віковою відповідністю ігрового обладнання, навчити визначати можливі ризики під час ігор дітей та способи їх попередження, розкрити значення співпраці з батьками щодо безпечної та змістовної діяльності на майданчиках.

Питання для обговорення:

1. Основне обладнання дитячих ігрових майданчиків у ЗДО.
2. Види обладнання для дитячих ігрових майданчиків.
3. Відстань між обладнанням.
4. Віковідповідність обладнання.
5. Види небезпек, пов'язаних з діяльністю дітей на дитячих ігрових майданчиках.
6. Види ризикованих ігор дітей.
7. Методичний супровід та співпраця з батьками щодо організації діяльності дітей на дитячих майданчиках.

Практичні завдання:

Завдання 1. Складіть таблицю «Безпечний дитячий ігровий майданчик», у якій вкажіть тип обладнання (гойдалки, гірки, пісочниці, балансири тощо), вимоги до безпечної відстані між об'єктами, вікову категорію дітей, для якої воно призначене, можливі ризики та способи їх попередження.

Завдання 2. Розробіть план ігрового майданчика для певної вікової групи (молодша, середня або старша). Можна у вигляді ескізу, схеми або опису. Передбачте різні зони активності (рухова, пізнавальна, спокійного відпочинку), приклади обладнання та ігрових матеріалів, короткі рекомендації для вихователів і батьків щодо організації спільної діяльності дітей на майданчику.

Практичне заняття 8. Зміст дошкільної освіти та принципи організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти

Мета: формувати у студентів цілісне уявлення про зміст дошкільної освіти, сутність та основні принципи організації освітнього процесу в ЗДО; розкрити значення Базового компонента

дошкільної освіти (2021) як державного стандарту; навчити аналізувати ключові компетентності, цінності та принципи, що лежать в основі сучасної дошкільної дидактики.

Питання для обговорення:

1. Сутність дошкільної дидактики.
2. Ключові поняття дошкільної дидактики.
3. Сутність, цінності, зміст і ключові компетентності дошкільної освіти.
4. Упровадження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 року.
5. Варіативність програмового забезпечення дошкільної освіти.
6. Принципи організації освітнього процесу у сфері дошкільної освіти (науковості, активності, систематичності, природовідповідності).
7. Оволодіння дошкільником особистим досвідом як першооснова формування компетентностей.

Практичні завдання:

Завдання 1. Ознайомтеся зі структурою Базового компонента дошкільної освіти (2021). Визначте, які освітні напрями він охоплює, які ключові компетентності формуються у дітей; як у документі реалізуються принципи науковості, природовідповідності та активності. (Результат представте у вигляді короткої таблиці або схеми).

Завдання 2. Складіть коротку таблицю «Принципи організації освітнього процесу в ЗДО». У першому стовпчику — принцип (науковість, активність, систематичність, природовідповідність). У другому — коротке пояснення, що він означає. У третьому — приклад того, як цей принцип реалізується на занятті або в повсякденній діяльності дітей.

Завдання 3. Опишіть ігрову діяльність у ЗДО, показуючи, яку компетентність формує, який принцип освітнього процесу реалізується, як дитина оволодіває досвідом через власну активність.

Практичне заняття 9. Процес навчання дітей дошкільного віку і його структура

Мета: формувати у студентів розуміння процесу навчання дітей дошкільного віку, його структури та особливостей; ознайомити з роллю вихователя у навчальній діяльності, механізмами формування навчально-пізнавальної діяльності, рівнями засвоєння змісту навчального матеріалу та значенням врахування освітньої підготовленості й мотивації дітей.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Освітній процес у закладі дошкільної освіти.
2. Функції освітнього процесу та їх конкретизація в програмовому змісті.
3. Процес навчання.
4. Структура процесу навчання дітей дошкільного віку.
5. Діяльність вихователя.
6. Навчальна діяльність дітей-дошкільників. Структура навчальної діяльності дошкільників.
7. Керівництво формуванням навчально-пізнавальної діяльності дошкільників.
8. Логіка процесу засвоєння змісту навчального матеріалу.
9. Рівні та показники сформованості елементів навчальної діяльності дошкільників.
10. Врахування освітньої підготовленості та вмотивованості дітей до навчання в ЗДО і початковій школі.

Практичні завдання:

Завдання 1. Отримайте короткий опис заняття у ЗДО (можна вигадане), де діти виконують різні навчальні завдання. Визначте, які елементи навчальної діяльності проявляються у дітей (увага, пам'ять, мислення, мовлення). Позначте роль вихователя у керуванні цим процесом.

Завдання 2. Складіть список з трьох ігор чи вправ, які допомагають розвивати навчально-пізнавальні здібності дошкільників (логіка, увага, пам'ять, мовлення). Поясніть 1–2 реченнями, як саме кожна гра підтримує розвиток навчальної діяльності.

Практичне заняття 10. Форми організації освітнього процесу та навчально-пізнавальної діяльності в закладі дошкільної освіти

Мета: ознайомити студентів із різноманітними формами організації освітнього процесу в ЗДО, розкрити їх особливості, навчити обирати оптимальні форми роботи з дітьми відповідно до змісту освіти та вікових можливостей вихованців.

Питання для обговорення:

1. Поняття про форми організації освітнього процесу.
2. Варіативність форм освітньої діяльності.
3. Сучасні форми організації освітньої діяльності в ЗДО (ранкове коло, заняття, освітні ситуації, подорожі, тематичні проекти, екскурсії, прогулянки, дослідницько-пошукова діяльність, гра, гурткова робота, продуктивна праця, самостійна діяльність дітей).
4. Заняття як основна форма цілеспрямованого навчання дітей дошкільного віку.
5. Види занять.
6. Структура заняття.
7. Різні підходи до організації занять дітей.
8. Підготовка вихователя до заняття.

Практичні завдання:

Завдання 1. Складіть план-конспект заняття для дітей старшої або середньої групи на обрану вами тему (наприклад: «Осінні зміни в природі», «Мій дім і моя родина», «Мандрівка в світ професій»).

У плані коротко зазначте мету заняття; завдання (освітні, розвивальні, виховні); матеріали та обладнання; хід заняття (4 основні етапи); форми діяльності дітей.

Завдання 2. Розробіть конспект повсякденної прогулянки для дітей конкретної вікової групи з урахуванням педагогічних завдань дня. Укажіть: тему прогулянки (наприклад: спостереження за птахами, рухливі ігри з м'ячем, догляд за рослинами на майданчику); мету та короткий опис діяльності дітей; роль вихователя (що організовує, спостерігає, підтримує); як реалізуються принципи природовідповідності та активності дітей.

Практичне заняття 11. Методи, прийоми та засоби навчання дітей дошкільного віку

Мета: ознайомити студентів із різними методами, прийомами та засобами навчання дітей дошкільного віку, навчити обирати й поєднувати їх відповідно до мети заняття, віку дітей та змісту навчальної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Поняття про метод навчання. Структура методу навчання.
2. Зовнішня і внутрішня сторони методу навчання.
3. Класифікації методів навчання дітей-дошкільників.
4. Вибір методів навчання.
5. Конкретні методи навчання дітей дошкільного віку (бесіда, розповідь, спостереження, гра, вправа, моделювання тощо).
6. Прийом у структурі методу навчання. Основні прийоми розумової діяльності та навчальної роботи.
7. Характеристика конкретних прийомів навчальної роботи.
8. Засоби навчання дітей дошкільного віку (дидактичні іграшки, наочність, моделі, мультимедійні матеріали тощо).

Практичні завдання:

Завдання 1. Складіть фрагмент заняття для дітей старшої або середньої групи (на будь-яку тему), у якому використайте три різні методи навчання (наприклад: спостереження, гра, бесіда).

Укажіть тему заняття, мету, опис, як саме використовується кожен метод, очікуваний результат для дітей.

Завдання 2. Підготуйте навчальну ігрову ситуацію або міні-заняття, у якому поєднано метод і прийом навчання. Наприклад, метод — спостереження, прийом — загадкова інтонація або сюрпризний момент; метод — вправа, прийом — наслідування дії. Опишіть хід і зазначте, які засоби навчання ви використали (іграшки, наочність, моделі, мультимедіа тощо).

Практичне заняття 12. Планування освітнього процесу в закладі дошкільної освіти

Мета: формувати вміння студентів планувати освітній процес у ЗДО з урахуванням вікових особливостей дітей, режиму дня та різних видів діяльності, ознайомити з видами, формами й підходами до планування освітньої роботи.

Питання для обговорення:

1. Поняття про прогнозування та планування освітнього процесу.
2. Режим дня у ЗДО.

3. Навчальне навантаження на дитину та його гранично допустимі норми.
4. Організована і самостійна діяльність дітей у ЗДО.
5. Види та форми планування освітнього процесу.
6. Основні принципи планування освітнього процесу вихователем.
7. Підходи до планування (інтегрований, блоково-тематичний, за сферами життєдіяльності, за видами діяльності).
8. Річний перспективний, календарний та літній плани роботи.

Практичні завдання:

Завдання 1. Складіть фрагмент тематичного тижневого плану для однієї вікової групи (наприклад, середньої). Укажіть для кожного дня тему або підтематику (наприклад: «Осінь у лісі», «Моя родина»), основні форми діяльності (заняття, спостереження, гра, праця, прогулянка), пропишіть педагогічні завдання на день за різними формами діяльності.

Завдання 2. Складіть щоденний календарний план вихователя для одного дня з урахуванням режиму дня (можна обрати будь-яку вікову групу). Укажіть частини дня (ранковий прийом, заняття, прогулянка, друга половина дня та ін.), види діяльності дітей у кожній частині, завдання вихователя на день, заплановану спільну діяльність та самостійну активність дітей.

6. Самостійна робота.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами навчального матеріалу в поза аудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Самостійна робота здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння здобувачем в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалами, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи здобувача на індивідуальних заняттях (консультаціях). Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Завдання виконує кожен здобувач шляхом виконання комплексу 10 завдань, що збалансовано охоплюють усю тематику дисципліни. Здобувач виконує всі завдання.

№	Тема	Практичне завдання
1	Предмет, завдання та принципи дидактики дошкільної освіти	Створіть міні-постер (інфографіку) «Принципи дидактики дошкільної освіти очима вихователя», використовуючи короткі формулювання та приклади із життя дітей.
2	Закономірності та особливості навчання дітей дошкільного віку	Підготуйте приклади двох ситуацій, у яких проявляються закономірності навчання дітей (наприклад, повторення, емоційність, активність). Опишіть, як вихователь реагує в кожній ситуації.
3	Дидактичні системи навчання дітей дошкільного віку	Оберіть одну сучасну дидактичну систему (наприклад, М. Монтессорі, В. Сухомлинського, Вальдорфську). Підготуйте короткий опис і запропонуйте гру або вправу, яка відповідає цій системі.
4	Зміст навчання дітей дошкільного віку	Розробіть перелік 5 навчальних тем для дітей старшої групи за одним напрямом розвитку (мовленнєвий, математичний, природничий тощо). Коротко зазначте очікуваний результат для кожної.
5	Форми організації навчання дітей дошкільного віку	Створіть схему або таблицю «Форми організації навчання у ЗДО» з прикладами для кожної форми (заняття, спостереження, гра, проект, гурткова робота тощо).
6	Гра в навчанні дітей дошкільного віку	Придумайте і коротко опишіть власну навчальну гру для дітей 5–6 років (тему оберіть самостійно). Укажіть мету, матеріали, правила та очікуваний результат.
7	Навчально-пізнавальна діяльність дітей дошкільного віку	Опишіть один приклад заняття, де діти самостійно «відкривають» нові знання (через спостереження, дослід, пошук). Вкажіть мету, матеріали та дії вихователя.
8	Мотивація навчальної діяльності дошкільників	Створіть добірку з 5 прийомів або способів, які мотивують дітей до пізнавальної активності. Наведіть короткі приклади використання кожного прийому в роботі вихователя.

9	Методи, прийоми та засоби навчання дітей дошкільного віку	Доберіть і систематизуйте приклади методів і прийомів для однієї теми (наприклад, «Осінь у природі»): 2 словесні, 2 наочні, 2 практичні методи. Опишіть коротко, як їх застосувати.
10	Планування освітнього процесу в закладі дошкільної освіти	Складіть приклад ранкового кола або щоденного початку дня у ЗДО (тривалість 10–15 хв). Опишіть етапи, короткі репліки вихователя, ціль і очікувану активність дітей.

7. Тренінг з дисципліни

«Методика розвитку та виховання дітей раннього віку»

Завдання для проведення тренінгу. Розробка та проведення цих завдань допоможуть здобувачам не тільки теоретично, а й практично зрозуміти специфіку організації освітнього процесу з дітьми раннього віку, розвиваючи набуті здатності під час практичних занять з методики розвитку та виховання дітей раннього віку.

Тренінгове завдання 1. Проведення фрагмента освітньої ситуації з розвитку пізнавальної активності дітей

Опис: Розробіть і проведіть фрагмент освітньої ситуації, спрямованої на стимулювання пізнавальної активності дітей певної вікової групи.

Кроки:

1. Оберіть вікову групу (молодша, середня, старша).
2. Визначте тему ситуації (наприклад, “Що потрібно для життя рослинам?”, “Куди зникає сніг?”).
3. Сформулюйте мету та очікувані результати для дітей.
4. Продумайте послідовність дій педагога і дітей.
5. Використайте ігрові або дослідницькі методи для заохочення активності.
6. Продемонструйте фрагмент ситуації (5 хв).

Форма подачі: Усна демонстрація (рольова гра) або коротке відео. Результат для оцінювання: Освітня ситуація з описом дій педагога й дітей та демонстрацією залученості дітей.

Тренінгове завдання 2. Організація прогулянки з елементами спостереження та рухової активності

Опис: Розробіть короткий план прогулянки для дітей дошкільного віку, яка поєднує спостереження за природою і рухливу гру.

Кроки:

1. Оберіть сезон і тему прогулянки (наприклад, “Осінній парк”, “Пташки взимку”).
2. Визначте освітню мету (пізнавальну та рухову).
3. Опишіть зміст спостереження, запитання до дітей.
4. Додайте рухливу гру, відповідну темі.
5. Передбачте педагогічні дії з безпеки та мотивації дітей.
6. Оформіть короткий план-програму прогулянки.

Форма подачі: Письмовий план + коротка усна презентація (2–3 хв). Результат для оцінювання: Готовий план прогулянки з інтегрованим освітнім змістом.

Тренінгове завдання 3. Розробка інтегрованого заняття для старшої групи ЗДО

Опис: Створіть конспект короткого інтегрованого заняття (на 10–15 хв) із чітко визначеною структурою та педагогічними діями.

Кроки:

1. Оберіть тему заняття.
2. Визначте освітні напрями, які інтегруєте (мовлення + художня діяльність / природа + математика тощо).
3. Розпишіть структуру заняття.
4. Опишіть активність дітей і прийоми стимулювання їх участі.
5. Передбачте методи оцінювання результатів дітей.
6. Підготуйте матеріали або ілюстрації до заняття.

Форма подачі: Письмовий конспект + коротка презентація фрагмента. Результат для оцінювання: Конспект інтегрованого заняття з описом методів і результатів.

Тренінгове завдання 4. Створення методичного кейсу “Ефективні методи та прийоми навчання дошкільників”

Опис: Створіть власний кейс з добіркою 5 ефективних методів і прийомів навчання, які ви б застосували у педагогічній діяльності.

Кроки:

1. Оберіть одну освітню лінію (мовленнєвий, пізнавальний чи художньо-естетичний розвиток).
2. Опишіть 5 методів навчання, які доречні у вашій сфері.
3. Для кожного наведіть приклад практичного застосування.
4. Додайте 2 прийоми, які підсилюють ефективність методів.
5. Оформіть матеріал у вигляді методичного буклету або слайд-презентації.

Форма подачі: Методичний буклет / презентація (до 10 слайдів). Результат для оцінювання: Завершений методичний кейс із описом і прикладами застосування методів.

8. Методи навчання

В освітньому процесі застосовуються: лекції; практичні заняття; індивідуальні заняття; виконання творчих завдань під керівництвом викладача та самостійно; виконання завдань з тренінгу.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю.

В процесі вивчення дисципліни «Методика розвитку та виховання дітей раннього віку» використовують наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- вирішення проблемних питань;
- оцінювання виконання тренінгу;
- оцінювання самостійної роботи студентів;
- підсумковий екзамен.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Методика розвитку та виховання дітей раннього віку» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 2	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання*	Модульний контроль**	Поточне оцінювання*	Модульний контроль**	Тренінг***	Самостійна робота****	Екзамен
Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті.	Модульна контрольна робота (теми 1-4).	Середнє арифметичне з оцінок отриманих під час опитування на кожному практичному занятті.	Модульна контрольна робота (теми 5-9).	Оцінка за виконане завдання	Оцінка за виконане завдання	Тестові завдання (50 тестів по 1 б. за тест) – макс. 50 балів. 2 теор. питання по 25 балів

* Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій, та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

** Модульна контрольна робота проводиться у вигляді письмової роботи і складається з двох частин: тестові завдання (25 тестів по 2 бали) та 2 теоретично-творчі питання по 25 балів. Оцінка за модульну контрольну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих за виконання модульних завдань.

***Оцінка за тренінг визначається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання виконання завдань тренінгу.

****Оцінка за виконані завдання самостійної роботи визначається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання самостійної роботи.

**Критерії оцінювання усної або письмової відповіді на питання
під час поточного опитування чи модульної контрольної роботи**

Критерій оцінювання	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
<i>Розуміння суті питання і повнота відповіді</i>	Відповідь не по суті, відсутнє розуміння питання	Спроба відповіді є, але зміст неточний, фрагментарний	Відповідь частково розкриває питання	Відповідь повна, але потребує уточнення окремих аспектів	Повне, глибоке і чітке розкриття суті питання
<i>Аргументованість і логічність викладу</i>	Відповідь хаотична, без логіки та доказів	Є спроби аргументації, але непослідовно	Частково логічна структура, поодинокі аргументи	Логічна, аргументована відповідь з прикладами	Послідовна, науково обґрунтована відповідь із чіткими аргументами
<i>Використання термінології та теоретичних знань</i>	Відсутня або неправильна термінологія	Використано окремі терміни, не завжди доречно	Основні терміни вжито правильно, але з неточностями	Теоретичні знання застосовано правильно	Вільне, доречне використання термінології, глибокі знання теорії
<i>Приклади та практична спрямованість відповіді</i>	Відсутні приклади або вони не відповідають темі	Приклад наведено, але не обґрунтовано	Є приклад, частково пов'язаний із темою	Наведено релевантні приклади з практики	Відповідь підкріплена змістовними прикладами, практичними ситуаціями
<i>Мовне оформлення, культура мовлення і впевненість у подачі (для усної відповіді) / Грамотність, структурованість і логічність письма (для письмової)</i>	Дуже низький рівень мовлення/граматики	Часті мовні або граматичні помилки	Помірна кількість помилок, думка зрозуміла	Чітке, логічне мовлення / письмо з мінімальними неточностями	Грамотне, логічне, виразне мовлення / письмо на високому рівні

Критерії оцінювання тренінгових завдань (макс. 25 балів)

№	Критерій оцінювання	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1	<i>Відповідність змісту завданням і темі</i>	Завдання виконано частково, тема не розкрита	Тема окреслена, але не розкрита повністю	Відповідність часткова, відсутні окремі компоненти	Завдання в цілому відповідає темі, незначні неточності	Завдання повністю відповідає темі, розкрито всі вимоги
2	<i>Творчий підхід і оригінальність рішення</i>	Відсутні власні ідеї, робота шаблонна	Мінімальні ознаки самостійності	Частково проявлена творчість, але не системно	Є помітні творчі рішення, власні приклади	Яскраво виражена самостійність, креативність, авторський підхід
3	<i>Методичне обґрунтування та практична доцільність</i>	Відсутнє пояснення педагогічної доцільності	Методика описана поверхнево	Методика загалом зрозуміла, але неповна	Є логічне обґрунтування методики та практичних дій	Методика чітка, науково обґрунтована, практично значуща
4	<i>Якість оформлення та подачі (опис, презентація, демонстрація)</i>	Робота неоформлена або виконана неакkuratно	Часткове оформлення, без структури	Оформлення задовільне, але є недоліки	Акуратно оформлено, логічно подано матеріал	Високий рівень оформлення, структурованість, професійна подача
5	<i>Комунікативність, презентаційні вміння і рефлексія</i>	Пасивна участь, відсутня	Мінімальний контакт з аудиторією	Відповіді неповні, обмежена	Впевнене представлення, чіткі відповіді	Вільна, логічна презентація, активна

	під час захисту	взаємодія		взаємодія		комунікація, рефлексія результатів
--	-----------------	-----------	--	-----------	--	--

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

№	Критерій оцінювання	0 балів	1 бал	2 бали
1	Розуміння теми і відповідність змісту завданню	Завдання не відповідає темі або суті питання; відсутнє логічне розкриття змісту.	Завдання частково розкриває тему, але не повністю відображає основну ідею.	Завдання повністю відповідає темі, демонструє глибоке розуміння змісту.
2	Логічність і структура виконання	Відповідь хаотична, без чіткої структури, порушено послідовність.	Є часткова логіка, проте структура недосконала або нечітка.	Відповідь логічна, структурована, послідовна.
3	Творчий підхід / оригінальність	Відсутні власні ідеї, завдання виконано шаблонно.	Є спроба творчого підходу, але без виразної оригінальності.	Виявлено творчість, оригінальність у доборі прикладів, форм або ідей.
4	Практична спрямованість / прикладність	Відсутні приклади або вони не мають практичного значення.	Є приклади, але не зовсім доречні або поверхові.	Наведено конкретні, реальні, педагогічно доцільні приклади.
5	Мовне оформлення та грамотність	Текст містить численні помилки, нечитабельний або неоформлений.	Є окремі недоліки, але загалом зміст зрозумілий.	Мова грамотна, стиль академічний, текст оформлений акуратно.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
90-100	«Відмінно»	A (відмінно)
85-89	«Добре»	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74		D (задовільно)
60-64	«Задовільно»	E (достатньо)
35-59	«Незадовільно»	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ за/п	Найменування	№ теми
1.	Мультимедійний проектор Epson EB-505 (1 шт.). Екран проєкційний BRYAN 2:1,5 (1шт.)	1-9
2.	Ноутбук (Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10) Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome).	1-9
3.	Фліпчарт	1-9
4.	Матеріали та обладнання навчально-методичної лабораторії дошкільної та початкової освіти «WUNUKidsland»	1-9
5.	Роздатковий матеріал	1-9

11. Рекомендовані джерела інформації

- Гордійчук, М., & Пукас, І. (2024). *Дошкільна педагогіка з історією*. Кропивницький: Кіровоградський державний педагогічний університет.
- Державний стандарт дошкільної освіти. 2021. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita2/bazoviy-komponent-doshkilnoi-osviti-v-ukraini>.
- Доценко А. В. та ін. (авт.-упор.). *Усі ігри в ЗДО*. Харків: ВГ «Основа», 2021. 271 с.
- Дуткевич Т. *Дитяча психологія: навч. посіб.* Київ: Центр учбової літератури, 2021. 424 с.
- Конвенція про права дитини, ратифікована Постановою ВР України №789-XII від 27.02.91. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

6. Кононко О. Л. (наук. кер.). Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.
7. Косенчук О. Г., Новик І. М., Венгловська О. А., Куземко Л. В. (упорядники). Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження. Харків: «Ранок», 2021. 240 с.
8. Крутій К. Л. Сучасне заняття в дошкільному навчальному закладі: традиції чи інновації? Монографія. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2009. 176 с.
9. Крутій К., Деснова І., Замелюк М. Обережно, не...! Роздуми про дитячі ігри, що пов'язані з ризиком. *Дошкільне виховання*. 2023. №8. С. 3-8.
10. Луценко І. О. Проєктуємо предметно-ігрове середовище групи. *Дошкільне виховання*. 2021. № 5. С. 9-13.
11. Методичні рекомендації до оновленого Базового компонента дошкільної освіти. Лист МОН України №1/9-148 від 16.03.2021. URL: <https://mon.gov.ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacijdo-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>.
12. Національна академія педагогічних наук України. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Київ: ФОП Ференець В. Б., 2020. 44 с.
13. Нерянова С. Дошкільна освіта: досягнення та перспективи. *Дошкільне виховання*. 2022. № 1. С. 3-5.
14. Писарчук О. Т., Руденський Р. Є. Основи дошкільної педагогіки: навч. посібн. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 162 с.
15. Писарчук О., Руденський Р. Підготовка майбутніх вихователів до проєктування предметно-ігрового середовища закладу дошкільної освіти (на матеріалі осередку настільних ігор). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. № 1. С. 94-104. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/29584>.
16. Писарчук О., Руденський Р. Теоретичні аспекти дослідження теми війни в іграшках та ігровій діяльності дітей дошкільного віку. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2022. № 2. С. 120-126. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/27927>.
17. Пихтіна Н. П. Теорія і методика ігрової діяльності дітей: нав. посіб. К.: КНТ, 2021. 268 с.
18. Поніманська, Т. І. (2018). *Дошкільна педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Академвидав.
19. Присяжнюк Л. Прогулянки в дитячому садку. *Палітра педагога*. 2020. № 9. С. 3-6.
20. Про дошкільну освіту: Закон України від 1 січ. 2025 р. № 3788-IX. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/257175.html>.
21. Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2023/2024 навчальному році. Лист МОН України № 1/12038-23 від 14.08.2023.
22. Романюк І. Батьки і вихователі: діємо разом. Дистанційна форма комунікації та організації освітнього процесу в ЗДО. *Дошкільне виховання*. 2023. № 8. С. 9-13.
23. Романюк І. Секрети вдалого ранку. Щоденні ранкові справи та освітні практики в розпорядку дня ЗДО. *Дошкільне виховання*. 2022. № 9. С. 11-16.
24. Романюк І. Щоденні справи та різноманітна діяльність дітей у розпорядку дня дитячого садка. *Дошкільне виховання*. 2022. №7-8. С. 17-23.
25. Руденський Р. Є. Пізнавальна активність старших дошкільників: сутність, структура, вікові особливості. *Вісник Глухівського НПУ ім. О. Довженка*. Глухів, 2024. Вип. 1 (54). С. 214-222. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/32510>.
26. Руденський Р. Є., Писарчук О. Т. Європейський контекст еволюції структури настільних ігор для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 4. С. 109-118. DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2023-4.17>.
27. Сучасні форми організації освітнього процесу / Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. Г. Беленька, О. Половіна, І. Кондратець, та ін. К.: ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. С. 36-54.
28. Федорова М. А., Максимова О. О., Сорочинська О. А. Дошкільна педагогіка (частина 1): навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 80 с.

ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ:

1. Освітні програми розвитку, виховання та навчання дітей раннього та дошкільного віку. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/doshkilna-osvita-2/programi-rozvitku-ditey>.
2. Ковальова Н. Гра – розвиток, діяльність, навчання. ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти України»; ЮНІСЕФ «Книжкова полиця», 2023. 35 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1EGvSQO5HMa8ANnwBSxkqCqYlWm69Jj0d/view>.
3. Рекомендації для щоденної підтримки ментального здоров'я дітей в закладах дошкільної освіти «Гратися не боятися». ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти України»; ЮНІСЕФ «Книжкова полиця», 2024. URL: https://drive.google.com/file/d/1Zw571QVptXJks3IN_g5WY8WtI_s7opvK/view